

FIL-PRIM'AWLA TAL-QORTI ĊIVILI**IMHALLEF****ONOR. JOSEPH R. MICALLEF LL.D.****Rik. Nru. 1120/13JRM**Inna **SAID**

vs

Massimo **BONELLO**, Albert Sammut u *Motor Insurance Pool* ġja *Motor Omnibus Pool***Il-Qorti:**

Dan huwa Degriet mogħti skond l-artikolu 173 tal-Kap 12 tal-Liġijiet ta' Malta wara (i) talba magħmula mill-imħarrek Massimo Bonello waqt is-smiġħ tat-22 ta' Ġunju, 2016¹ biex żewġ l-attriċi ma jitħalliex jagħti x-xhieda tiegħu ladarba kien preżenti fl-awla meta xehdet martu; u (ii) talbiet magħmulin mill-imħarrek *Motor Insurance Pool* bis-saħħa ta' rikors imressaq minnha fis-27 ta' Ġunju, 2016², li bih u għar-raġunijiet hemm imsemmija, talbet (a) li din il-Qorti tneħħi mill-atti tal-kawża x-xhieda mogħtija mill-attriċi waqt is-smiġħ tat-22 ta' Ġunju, 2016, jew tiddikjara li ma għandu jittiehed l-ebda każ tagħha, u (b) li din il-Qorti ma tħallix lil żewġ l-istess attriċi jitressaq b'xhud tagħha dwar l-eċċezzjoni preliminari ulterjuri tal-preskrizzjoni;

Illi għall-ewwel talba, l-attriċi laqgħet billi qalet³ li l-provi li kienu tressqu qabel f'din il-kawża kienu jirrigwardaw eċċezzjoni oħra tal-preskrizzjoni u mhux l-eċċezzjoni ulterjuri mqajma mill-imħarrek Bonello, u żiedet tgħid li

---

¹ Paġ. 98 tal-proċess

² Paġġ. 103 – 5 tal-proċess

ma jirriżulta mill-ebda verbal tal-kawża li żewġha kien preżenti meta tat ix-xhieda tagħha;

Illi għat-talbiet magħmulin mill-*Motor Insurance Pool* l-attriċi laqgħet bi Twegiba mressqa minnha fl-4 ta' Lulju, 2016⁴;

Ikkunsidrat:

Illi, **għar-rigwarda tat-talba magħmula mill-imħarrek Bonello** il-liġi trid li l-parti f'kawża tressaq dejjem l-añjar xhieda għall-każ tagħha⁵ u li tali xhieda tkun rilevanti għall-kwestjoni⁶;

Illi xhud jithalla jixhed jekk kemm-il darba jkun persuna minn fost dawk imsemmija fid-dikjarazzjoni mehmuża mal-att li bih il-parti tressaq il-każ tagħha, sakemm ma jkunx hemm raġuni tajba biex xhud mhux dikjarat jithalla wkoll jagħti x-xhieda tiegħu ukoll kif issemmi l-liġi⁷. Żewġ jew mart parti fil-kawża huwa xhud li jista' u għandu jagħti x-xhieda tiegħu f'kawża tal-parti li magħha huwa miżżewweġ⁸. Żewġ l-attriċi huwa wieħed mill-persuni li hija sejnhet bħala xiehda tagħha f'din il-kawża u fl-att promotur li bih fetniet il-kawża, għalkemm mhuwiex parti fil-kawża;

Illi, madankollu, il-liġi tgħid li bħala regola ebda persuna preżenti waqt is-smiġħ ta' kawża ma tista' tingieb bħala xhud fl-istess kawża, u huwa mħolli fid-diskrezzjoni tal-Qorti li f'każijiet partikolari u għal raġuni tajba, twarrab dik ir-regola⁹;

Illi l-kawża li qiegħda quddiem din il-Qorti tinsab fl-istadju tat-trattazzjoni tal-eċċezzjonijiet preliminari tal-preskrizzjoni. L-imħarrek Bonello qajjem il-preskrizzjoni taħt l-artikolu 2153 tal-Kodiċi Ċivili. B'talba li huwa għamel b'rikors tad-19 ta' Novembru, 2014 (wara li l-kawża kienet tħalliet għas-sentenza dwar l-imsemmija eċċezzjoni preliminari tiegħu) talab li jithalla jressaq eċċezzjoni ulterjuri tal-preskrizzjoni taħt l-artikolu 2154(1) tal-istess Kodiċi;

---

³ Verbal f'paġ. 98 tal-proċess

⁴ Paġġ. 107 – 8 tal-proċess

⁵ Art. 559 tal-Kap 12

⁶ Art. 558 tal-Kap 12

⁷ Artt. 156(7) *proviso* u 158(5) tal-Kap 12

⁸ Art. 566(1) tal-Kap 12

⁹ Art. 591 tal-Kap 12

Illi fil-każ tal-lum, l-attriċi tat ix-xhieda tagħha darbtejn, l-ewwel darba fit-2 ta' Ottubru, 2014¹⁰ (qabel ma tqajmet l-imsemmija eċċezzjoni ulterjuri), u t-tieni darba fit-22 ta' Ġunju, 2016¹¹;

Illi dakinhar tat-22 ta' Ġunju, 2016, l-għaref difensur tal-attriċi riedet tressaq ukoll b'xhud lil żewġ l-attriċi li, waqt li martu kienet qiegħda tagħti x-xhieda tagħha, kien preżenti fl-awla u segwa x-xhieda ta' martu;

Illi minnufih tqajmet l-oppożizzjoni tal-imħarrek Bonello;

Illi fl-istadju li tinsab fih il-kawża, il-Qorti ssib li l-oġġezzjoni tal-imħarrek Bonello hija mistħoqqa u tqis li l-attriċi ma tat lill-Qorti l-ebda raġuni għaliex, ladarba ħareġ li żewġ l-attriċi kien fl-awla hi u tixhed martu, il-Qorti għandha tħallih jixhed dwar l-istess ħaġa;

Illi ta' min jgħid li l-attriċi ma ressqitx lil żewġha biex jixhed qabel ma l-imħarrek Bonello qajjem l-eċċezzjoni ulterjuri tiegħu, u dan minkejja li l-imsemmija eċċezzjoni ulterjuri titkellem dwar żmien ta' preskrizzjoni li l-imħarrek Sammut u l-imħarrika *Motor Insurance Pool* kienu diġa' qajmu sa mill-bidu tal-kawża fit-Tweġiba Maħlufa tagħhom. Għalhekk ma tarax x'inhi r-raġuni tajba li tħalliha tiddispensa mir-regola preskritta mil-liġi;

Illi **għar-rigward tat-talbiet tal-imħarrika *Motor Insurance Pool***, il-Qorti tibda dwar l-ewwel waħda: jgħid li tordna t-tneħħija mill-atti tax-xhieda mogħtija mill-attriċi waqt is-smiġħ tat-22 ta' Ġunju, 2016. L-istess imħarrika tgħid li, f'każ li l-Qorti ma tordnax it-tneħħija, għandha tgħid li ma għandu jittieħed l-ebda kont tagħha bħala prova mressqa;

Illi l-Qorti tqis li x-xhieda mogħtija mill-attriċi waqt l-imsemmi smiġħ tkompli ma' dik li kienet tat fis-smiġħ ta' Ottubru tal-2014 u bħax-xhieda ta' qabel, kienet maħsuba li turi li ż-żmien preskrittiv ma mexiex kontriha. Fis-smiġħ tat-22 ta' Ġunju, 2016, l-imħarrek Bonello kien għamel ukoll il-kontro-eżami tal-attriċi;

Illi mingħajr ma l-Qorti b'xi mod turi l-fehma tagħha dwar jekk hijiex sejra toqgħod fuq l-imsemmija xhieda, ma jidhrilhiex li jeżistu ċ-ċirkostanzi biex tordna t-tneħħija tagħha mill-atti tal-kawża. Min-naħa l-oħra, dwar kemm dik ix-xhieda għandhiex titwemmen jew titwarrab, din hija kwestjoni ta' sottomissjonijiet li l-partijiet iridu jagħmlu lill-Qorti waqt it-trattazzjoni ulterjuri tal-eċċezzjonijiet preliminari taht eżami;

---

¹⁰ Paġġ. 62 – 6 tal-proċess

¹¹ Paġġ. 95 – 7 tal-proċess

Illi għalhekk, il-Qorti ma ssibx li l-ewwel talba tal-imħarrka *Motor Insurance Pool* hija mistħoqqa;

Illi dwar it-tieni talba tal-imsemmija *Motor Insurance Pool*, il-Qorti tirreferi għall-konsiderazzjonijiet li għamlet hi u tqis it-talba tal-imħarrek Bonello u, għalkemm mhux bilfors għar-raġunijiet imsemmija fir-rikors tal-istess *Motor Insurance Pool*, tilqa' t-talba;

Għal dawn ir-raġunijiet, il-Qorti qiegħda tipprovdi dwar it-talbiet li sarulha kif sejjer jingħad:

Tilqa' t-talba tal-imħarrek Massimo Bonello u t-tieni talba tal-imħarrka *Motor Insurance Pool* dwar jekk żewġ l-attriċi għandux jitħalla jagħti x-xhieda tiegħu f'dan l-istadju tal-kawża; u

Tiċħad l-ewwel talba tal-imħarrka *Motor Insurance Pool* għat-tnefħija mill-atti tax-xhieda mogħtija mill-attriċi waqt is-smiġħ tat-22 ta' Ġunju, 2016, jew li tordna li ma jittieħed l-ebda qies tal-istess xhieda.

Mogħti kameranment illum, l-Erbgha, it-23 ta' Novembru, 2016.

**Onor. Joseph R. Micallef LL.D.,
Imħallef**

**Carmen Scicluna
Deputat Registratur**

Komunika: Dr. Sarah Grech LL.D., għall-attriċi

Dr. John Bonello LL.D., għall-imħarrek Massimo Bonello

Dr. Paul Cachia LL.D., għall-imħarrek Albert Sammut u l-imħarrka *Motor Insurance Pool*

(Kopja għan-notifika tal-partijiet)